

Paksi Borbála, Felvinczi Katalin

ÉLŐ JELENTÉS

A DROGPREVENCÍÓ AKTUÁLIS MAGYARORSZÁGI HELYZETÉRŐL

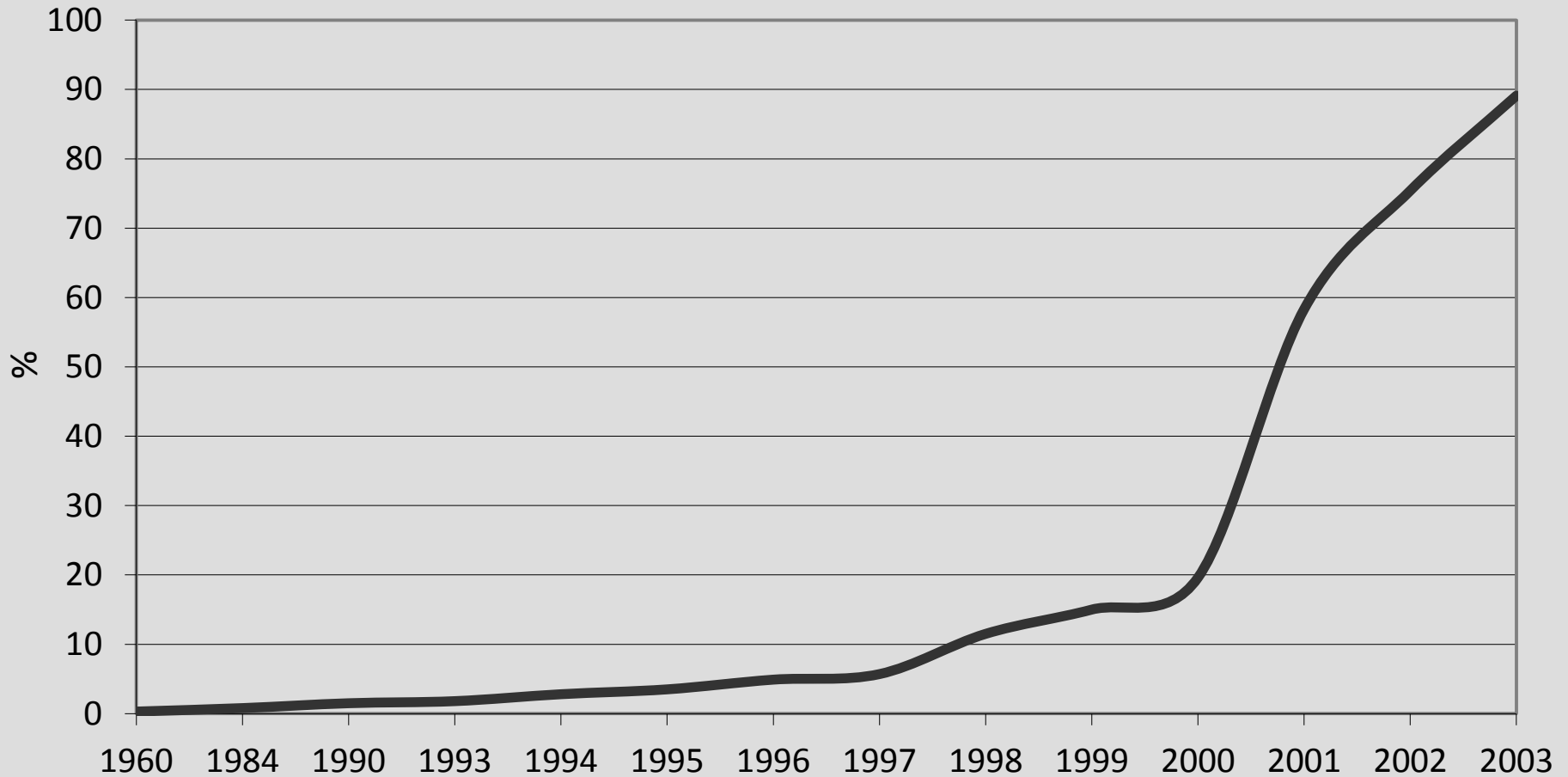
MAGYAR ADDIKTOLÓGIAI TÁRSASÁG IX. ORSZÁGOS KONGRESSZUSA 2015. NOVEMBER 26-28. SIÓFOK

ELŐZMÉNYEK

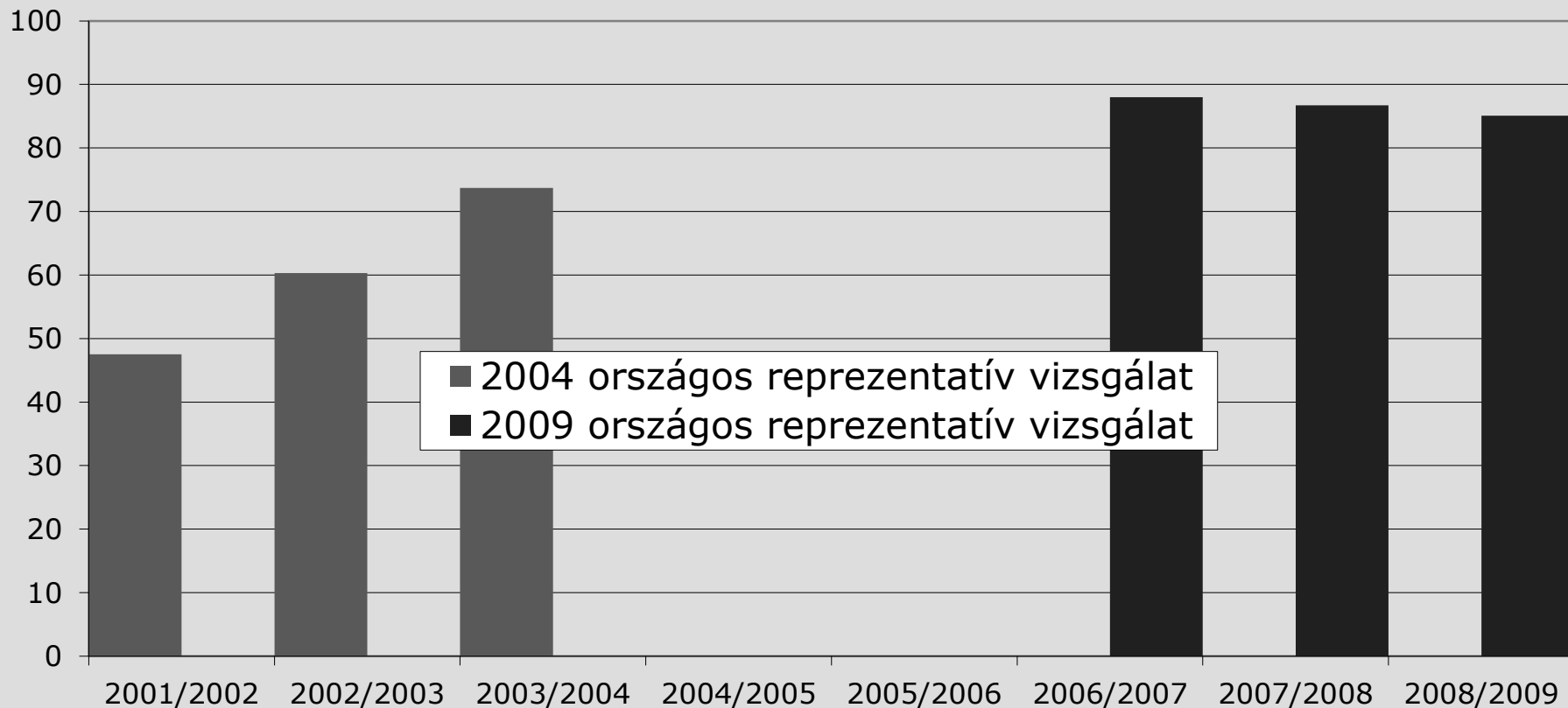

AZ ISKOLÁK PREVENCIÓS/EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGBE VALÓ BEKAPCSOLÓDÁSÁNAK TRENDJE

(AZ ISKOLÁK KUMULÁLT SZÁZALÉKÁBAN KIFEJEZVE, A PROGRAMOK INDÍTÁSI ÉVE ALAPJÁN)

AZ EGYES TANÉVEKBEN PREVENCIÓS AKTIVITÁST MUTATÓ ISKOLÁK ARÁNYA 2001-2009 KÖZÖTT A MEGKÉRDEZETT ISKOLÁK SZÁZALÉKÁBAN

A kvantitatív kutatási adatok szerint (Paksi, 2010; Paksi, Felvinczi és Schmidt, 2010; Nádas és Paksi, 2011) 2006-2008 között az iskolák 85-88%-ában zajlott valamilyen prevenciós vagy egészségfejlesztő program az egyes tanévekben, s 80%-ukban rendszeresen, minden évben történt valamilyen beavatkozás

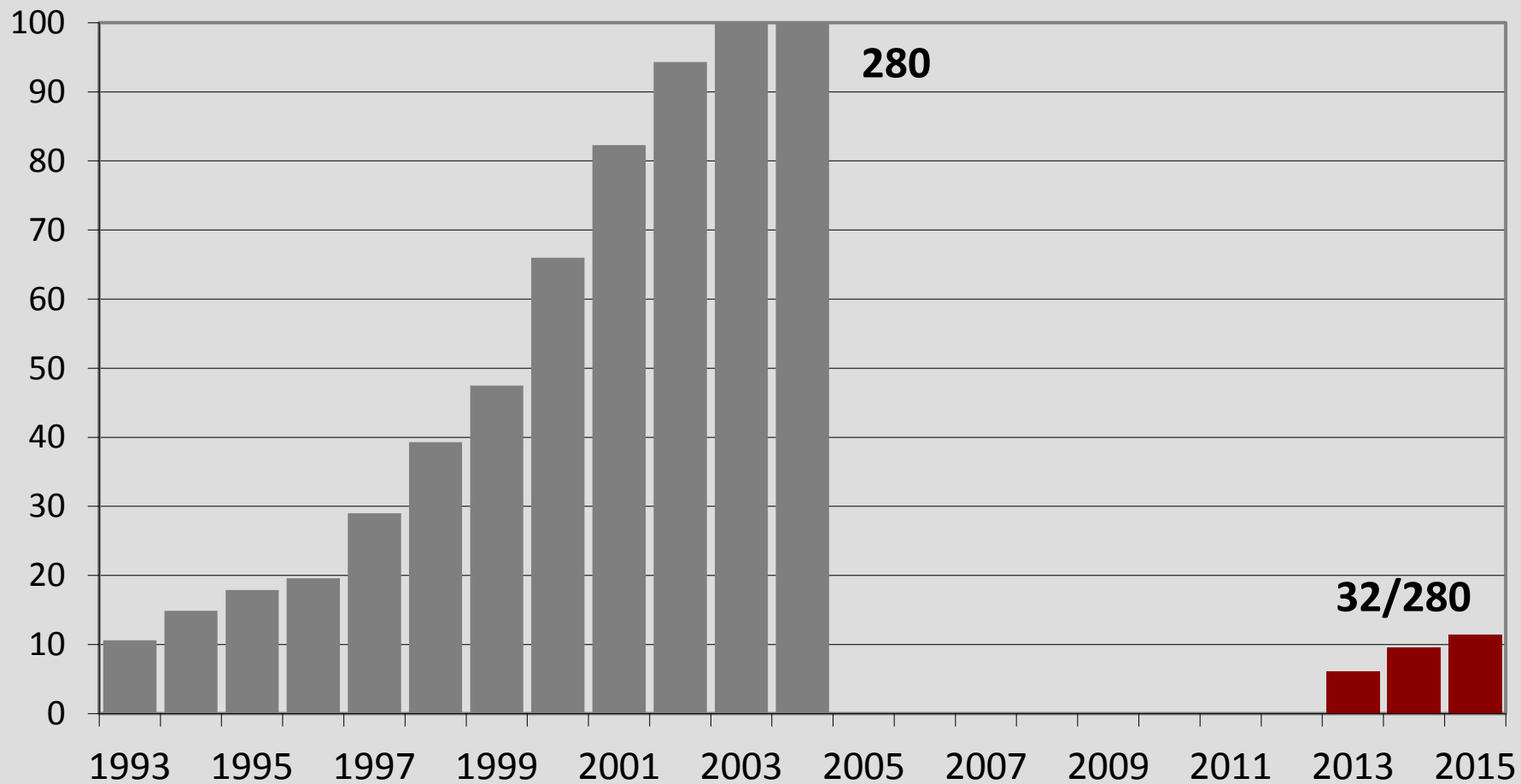
A KÜLÖNBÖZŐ PREVENCIÓS BEAVATKOZÁSOK LEFEDETTSÉGÉRE VONATKOZÓ SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNYEK 2011-ben (FŐ)

Hozzáférhetőség	Iskolai	Univerzális családi	Univerzális közösségi	Célzott közösségi	Célzott családi
Teljes mértékben	2	0	0	0	0
Kiterjedt	9	0	2	4	5
Korlátozott	20	10	13	19	9
Ritka	3	14	15	6	14
Nincs	0	9	0	0	0

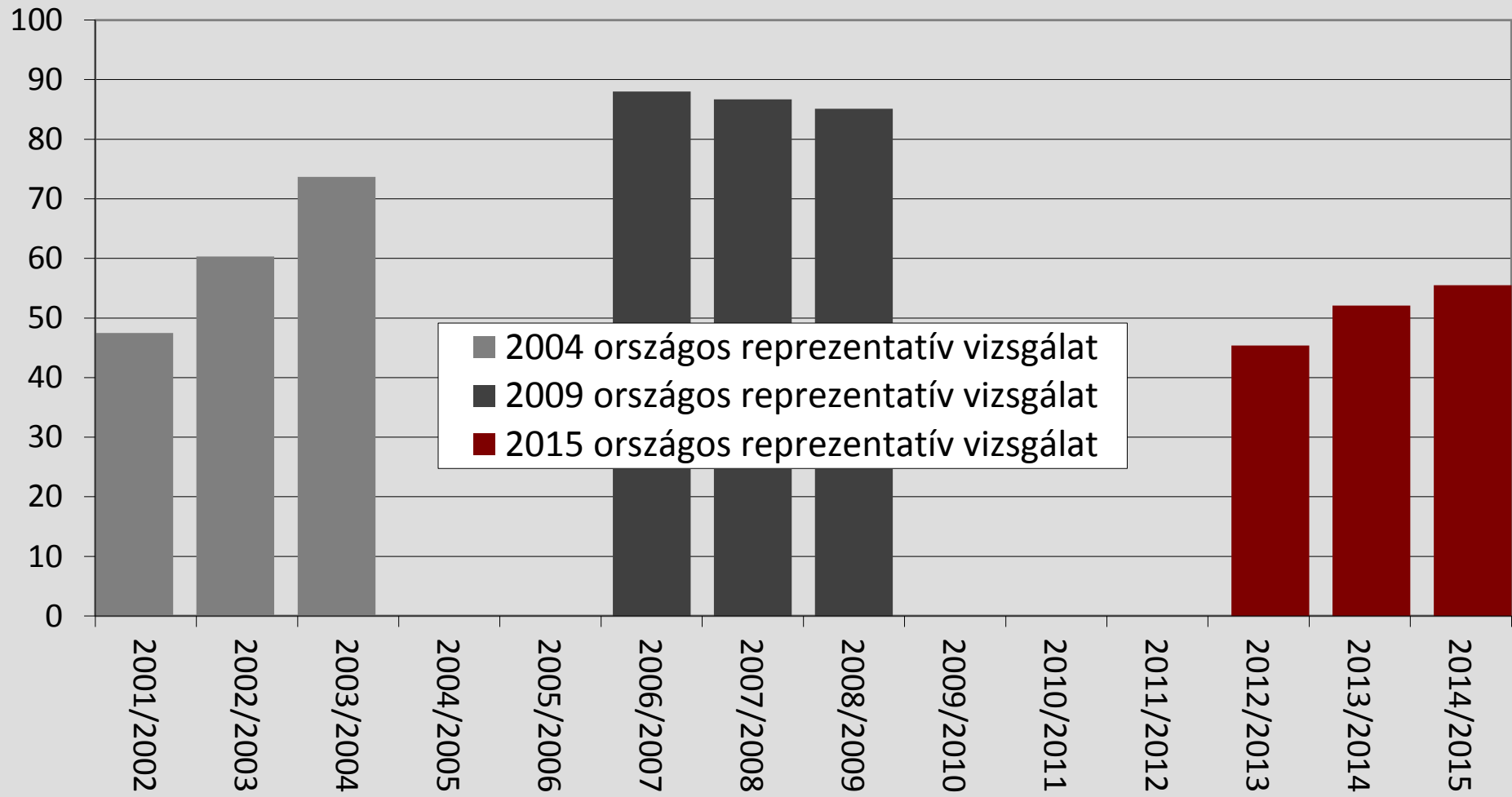
Teljes mértékben: gyakorlatilag minden releváns helyen van; Kiterjedt: a legtöbb releváns helyen van, de nem mindenütt; Korlátozott: az releváns helyek többségében nincs, de több mint néhányban van; Ritka: csak néhány helyen van

Tendencia	Iskolai	Univerzális családi	Univerzális közösségi	Célzott közösségi	Célzott családi
Javuló	8	7	4	16	17
Stagnáló	8	12	17	10	4
Rosszabbodó	17	10	7	0	3

A DROGPREVENCÍÓS PROGRAMOK KÍNÁLATÁNAK ALAKULÁSA (A 2004-ES KÍNÁLAT %-ÁBAN)

AZ EGYES TANÉVEKBEN PREVENCIÓS AKTIVITÁST MUTATÓ ISKOLÁK ARÁNYA 2001-2015 KÖZÖTT A MEGKÉRDEZETT ISKOLÁK SZÁZALÉKÁBAN

JELENTÉS AZ AKTUÁLIS HELYZETRŐL

A PREVENCIÓS JELENTÉS KÉSZÍTÉSÉBEN RÉSZTVEVŐ, A KÉRDŐÍVET KITÖLTŐ SZAKÉRTŐK SZERVEZETI HÁTTERÉNEK NÉHÁNY JELLEMZŐJE

A Prevenziós Élő Jelentés összeállításában összesen 22 szakértő vett részt, az egyes témákhoz tartozó kérdőívet mindannyian kitöltötték.

A szakértők kétharmada (14 fő) nonprofit szervezettől érkezett, a másik egyharmaduk (7 fő) pedig az állami/önkormányzati szektorban dolgozik.

A szervezet fő tevékenysége	N	A szervezet hatóköre	N
Drogprevenció/Egészségfejlesztés	4	országos	4
Szenvedélybeteg-ellátás	8	több megye	3
Szociális/ifjúság/gyermekvédelem	4	egy megye	2
Oktatás	2	több település	4
Egyéb (közigazgatás, koordináció)	3	egy település	8

A résztvevők szervezeti hátterére jellemző továbbá, hogy **átlagosan 15,6 éve**, változó hatókörrel **működő** szervezetek, s **drogprevencióval is közel másfél évtizede** (átlagosan 14,27) foglalkoznak.

EREDMÉNYEK

A RÉSZTVEVŐ SZAKÉRTŐK VÉLEMÉNYE AZ ISKOLAI PREVENCIÓ HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉRŐL

	fő
Teljes mértékben: gyakorlatilag minden iskolában van	1
Kiterjedt: a legtöbb iskolában van, de nem mindenütt	3
Korlátozott: az iskolák többségében nincs, de több mint néhányban van	12
Ritka: csak néhány iskolában van	2
Nincs: nem létezik	0

A résztvevő szakemberek közül a legtöbben úgy érzékelik, hogy a legtöbb iskolában nem folyik prevenciós munka. Ez többek szerint nem feltétlenül jelenti azt, hogy az iskolák többségében nincs semmilyen prevenciós aktivitás, azonban ha egy minimális minőségi korlátot is állítunk, akkor a tényleges prevenciós tevékenység korlátozottnak vagy ritkának tekinthető:

„... egyre kevesebb, egyre rosszabb minőségű programok, egyre kevesebb időben érjük el a gyerekeket, akkor most miről beszéljünk.”

„...megkérdőjelezhető, hogy mit nevezünk most akkor prevenciónak. Mert, hogy van olyan iskolánk, amelyben tudom, hogy ott voltak ... egészségnapon, és akkor ott volt úgymond prevenciós program, de se előtte, se utána nem történt semmi. Mennyire tekintsem én ezt úgy, hogy valódi prevenció folyik az iskolában.”

Nem az iskola kezében van a döntés:

„... létrehozták a KLIK-et, és innentől kezdve megjelennek ezek a problémák, hogy akkor most ki lesz a kompetens, az iskola igazgatója vagy a tankerület vezetője, vagy ki merre lépjen, ki fizeti.”

Forráshiány: ami mind a befogadói, mind a szolgáltatói oldalon jelen van:

„...az iskolák szívesen ... fogadnának be programokat, de rettentően szűkösek az ő kereteik.”

„Ugye korábban, még .., 2009-ig – 10-ig, addig az iskolák is tudtak pályázatot benyújtani.,,

„Nálunk például a térségben, ... volt is képzés, vannak is képzett preventoraink, akikkel tudnánk dolgozni, ... de ők, mindenki másik munkahelyen dolgozik. ..elég furcsa elvárás, hogy én azt kérem tőlük, hogy vegyétek ki a szabadságotokat, amikor el fogtok menni az iskolába...hogy ezt ingyen és bérmentve és szerelemből csináljátok, mert nincsen pályázat, ezt nem várhatom el”.

Információ hiány: *„...egyáltalán az iskola hogy találja meg ezeket a programokat?”*

NEFI (OEFI) ajánlási rendszer miatt szűkös kínálat:

„... az OEFI ... vagy NEFI,... amennyire végül is elősegíteni szeretné a minőségét, jelen esetben hátráltatja, mert egy csomó pályázat azért nem kapott pénzt, mert nincs meg az a bizonyos... Amelyiknek megvan, az meg annyira kevés, ... hogy ők, ha akarnák, se tudnák csak az országnak egy minimális, nem látható, szabad szemmel nem látható részét lefedni.”

Szakmapolitikai dokumentumokban nem elég hangsúlyos a drogprevenció:

„Szerintem a drog-prevenciónak már a Nemzeti tantervben szerepelni kéne, ugyanúgy, mint a családnak. Ezt újra kéne tervezni, az egészet.”

A kortársképzés vonzerejének csökkenése a diákok körében:

„...a kötelező 50 órával azt értük el, hogy azok, ...már kezd ciki lenni a többiek előtt, hogy te miért jársz oda vissza, mikor már megvan az órád.”

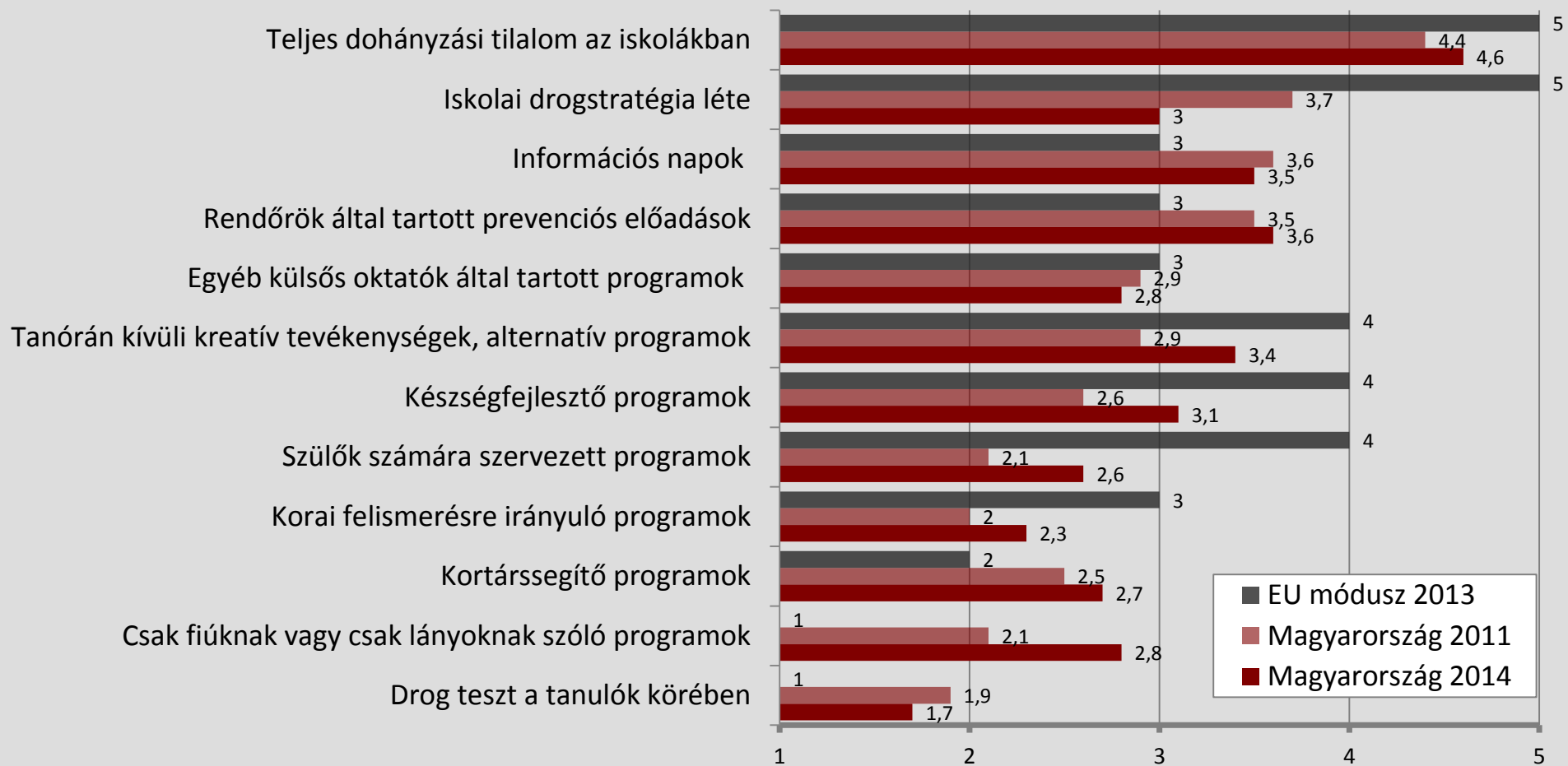
Az általános prevenció relevanciájának csökkenése az iskolai szintén: A résztvevők között hangsúlyosan megjelent az a vélemény, hogy az iskolai prevenció ma már nem általános prevencióként működik: amennyiben ezt egy skálán próbáljuk kifejezni, ahol az 1-es jelenti azt, hogy az iskolai szintén zajló prevenció általános prevenció, az 5-ös pedig azt, hogy célzott prevenció, akkor a résztvevők közül legtöbben (8 fő) 4-esre értékelték a helyzetet.

Kriminalizáció:

„Tőlem megkérdezi a tanár, hogy amennyiben ... kiderül, hogy a gyerek elszólja magát, ... akkor őneki most föl kell jelenteni a gyereket a gyermekvédelmi törvény értelmében? ...akkor inkább nem kell az a prevenció...”

„...nem mernek helyi szakembereket hívni, mert annak az lenne a vége, hogy kirugdosnák a gyerekeket, ha ott valami elhangzana.”

AZ ISKOLAI PREVENCIÓ KÜLÖNBÖZŐ MODALITÁSAINAK HOZZÁFÉRHETŐSÉGE MAGYARORSZÁGON ÉS EURÓPÁBAN (átlag)

EU módusz 2013
 Magyarország 2011
 Magyarország 2014

5 - Teljes mértékben: gyakorlatilag minden iskolában van; 4 - Kiterjedt: a legtöbb iskolában van, de nem mindenütt; 3 - Korlátozott: az iskolák többségében nincs, de több mint néhányban van; 2 - Ritka: csak néhány iskolában van; 1 - Nincs: nem létezik

ISKOLAI PREVENCIÓ: A RÉSZTVEVŐK VÉLEMÉNYE AZ AKTUÁLIS DROGPOLITIKAI PRIORITÁSOKRÓL

Drogpolitikai prioritások	Említések száma
Információk a szociális / egészségügyi kockázatokról	0
Védő iskolai környezet megteremtése	0
Készségek fejlesztése	0
A társadalmi kirekesztés csökkentése	0
Az iskola szerepének megerősítése	0
Önértékelés fejlesztése	0
Segítő szolgáltatásokkal kapcsolatos információk	0
Egyéb: elrettentés, kriminalizálás	6
Egyéb: a külső kontroll erősítése	6

„... volt egy olyan, hogy iskola szerep-megerősítése. ... Az iskola csendőri szerepének.”

„Nekem még az ellenőrzés szó jutott eszembe, tehát, hogy kontrollálja, hogy tudjon róla, hogy akkor most használ, vagy nem használ, mit használ... a fogyasztásnak a kontrollálása.”

„Hát szerintem a viselkedés kontrollálása általában.”

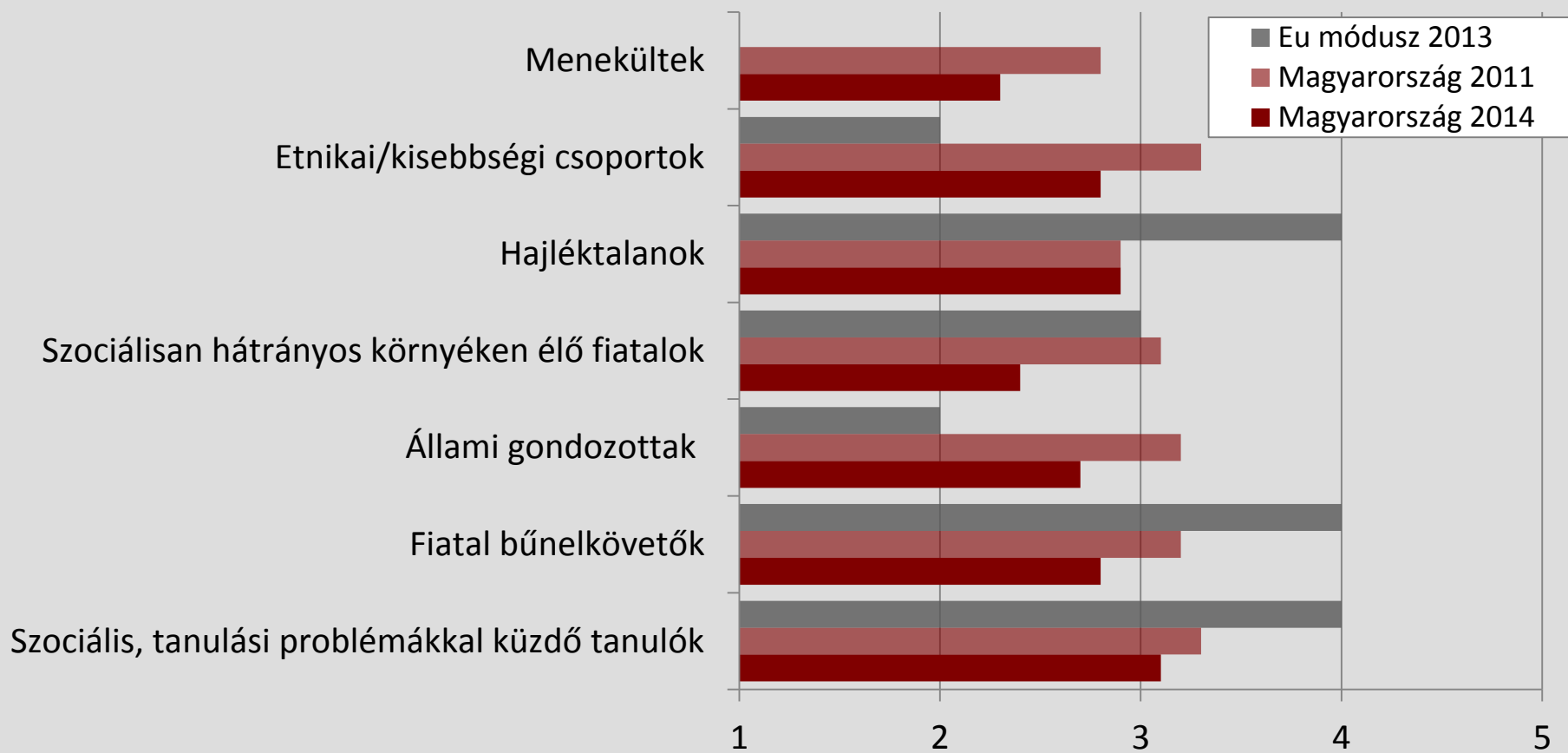
AZ UNIVERZÁLIS KÖZÖSSÉGI PREVENCIÓ KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSAINAK/ MEGKÖZELÍTÉSEINEK JELENLÉTE MAGYARORSZÁGON ÉS EURÓPÁBAN (átlag)

A nemzetközi adatok forrása: EMCDDA 2015, saját számítás

A VESZÉLYEZTETETT CSOPORTOK SZÁMÁRA NYÚJTOTT CÉLZOTT KÖZÖSSÉGI BEAVATKOZÁSOK ELÉRHETŐSÉGE MAGYARORSZÁGON ÉS EURÓPÁBAN (átlag)

A nemzetközi adatok forrása: EMCDDA 2015, saját számítás

A RÉSZTVEVŐ SZAKÉRTŐK VÉLEMÉNYE ALAPJÁN AZ EGYES PREVENCIÓS TERÜLETEK ALACSONY HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉNEK HÁTTÉRÉBEN AZONOSÍTOTT TÉNYEZŐK

Iskolai prevenció	Univerzális közösségi prevenció	Célzott közösségi prevenció
Társadalmi attitűdök: kriminalizáció / a közösségi szemlélet hiánya a magyar társadalomban		
Információ hiány / a programok célcsoport alacsony elérési hatékonysága		
Szakmapolitikai problémák:		
Szakmapolitikai dokumentumokban nem elég hangsúlyos a drogprevenció	Összehangoltság hiánya, a szakmapolitikai gondolkodás/tevékenység hiányosságai	A meglévő programok/rendszerek nem kifejezetten drogproblémákra való fókuszáltsága
NEFI (OEFI) ajánlási rendszer miatt szűkös kínálat	Fenntarthatóság, kiszámítható működés hiánya	
Nem az iskola kezében van a döntés		
Forráshiány		
	Területi egyenlőtlenségek	
	Minőséggel kapcsolatos problémák, a programok minőségének heterogenitása	
A kortársképzés vonzerejének csökkenése a diákok körében		
		A szolgáltatások személyfüggősége
Az általános prevenció relevanciájának csökkenése az iskolai szintén		

KCKT

KÁBÍTÓSZERÜGYI
CIVIL KOORDINÁCIÓS TESTÜLET

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

EGT és NORVÉG CIVIL
Támogatási Alap

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea
grants

norway
grants

ökotárs
alapítvány